

ISBN978-83-60882-21-4

Nr 2 (19)
2014
październik

ZESZYTY NAUKOWE

Dr Waldemar WALCZAK

**Dążenie do poznawania prawdy w naukach o zarządzaniu
– dylematy i kontrowersje**

Dr Monika GROCHALSKA,

Dr Majka ŁOJKO

**Współpraca sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym
na przykładzie wybranych powiatów województwa warmińsko-
mazurskiego**

Oficyna Wydawnicza
WSZ-SW

Warszawa

Zespół redakcyjny:

Przewodniczący

Dr inż. Waldemar GAJDA

Sekretarz

Dr hab. Paweł SOROKA- profesor WSZ-SW

Członkowie

Dr Krzysztof SZEWCZAK

Prof. dr hab. Andrzej ZAWIŚLAK

Dr Krzysztof M. ZACZEK ZACZYŃSKI

Recenzent naukowy: prof. dr hab. Zdzisław CYGAN

Opracowanie redakcyjne

Dr hab. Paweł SOROKA- profesor WSZ-SW

Dr Krzysztof M. ZACZEK ZACZYŃSKI

**© Copyright by Warszawska Szkoła Zarządzania – Szkoła Wyższa
ISBN978-83-60882-21-4**

Oficyna Wydawnicza Warszawskiej Szkoły Zarządzania – Szkoły Wyższej
01- 204 Warszawa ul Siedmiogrodzka 3a . – tel. 22 862 32 24

Spis treści

Lp.	Treść	str.
1.	Od redakcji	4
2.	Dr Waldemar Walczak Dążenie do poznawania prawdy w naukach o zarządzaniu – dylematy i kontrowersje	5
3	Streszczenie	38
4	Summary	38
5	Dr Monika Grochalska, Dr Majka Łojko Współpraca sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym na przykładzie wybranych powiatów województwa warmińsko-mazurskie	40
6	Streszczenie	70
7	Summary	70
8	Nota o autorkach	70

Dr Monika Grochalska,
Dr Majka Łojko
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Współpraca sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym na przykładzie wybranych powiatów województwa warmińsko- mazurskiego

Wstęp

Specyfika ekonomii społecznej tkwi w tym, że *społeczne są cele działania jej podmiotów i mechanizmy kontrolowania ich działalności*⁶⁸. Ekonomia społeczna różni się więc zasadniczo od gospodarki rynkowej tym, że jej podmioty nie są nastawione na zysk, lecz *na realizację celów społecznych, z których najważniejszym jest przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu*⁶⁹.

Rozwój ekonomii społecznej w regionie warmińsko-mazurskim nie jest wystarczający, niemniej jednak ekonomia społeczna od lat zajmuje ważne miejsce w strategii rozwoju województwa. Samorząd od wielu lat stara się silnie wspierać rozwój przedsiębiorczości społecznej w regionie, zauważalny jest coraz silniejszy rozwój sektora pozarządowego, który w skuteczny sposób łączy cele społeczne z gospodarczymi.

W województwie działa wiele lokalnych instytucji, które mają za zadanie wspomóc potencjalnych przedsiębiorców społecznych w przejściu przez ścieżkę zakładania podmiotu ekonomii społecznej. Ośrodki wsparcia ekonomii społecznej, inkubatory przedsiębiorczości społecznej, to zorganizowana sieć instytucjonalna, oplatająca region. Samorząd terytorialny ma bardzo istotne zadanie w kształtowaniu gospodarki społecznej. Jednak dla rozwoju ekonomii społecznej na poziomie lokalnym niezbędne jest nie tylko tworzenie dobrego klimatu, ale również ciągłe uświadamianie lokalnych decydentów o roli ekonomii społecznej i znaczeniu współpracy. Ważnym

---

⁶⁸ J. Hauser, *Ekonomia społeczna jako sektor gospodarki*, „Ekonomia Społeczna” nr1/2007, s. 9

⁶⁹ Tamże, s.10

jest, aby obie strony, zarówno samorząd jak i podmiot ekonomii społecznej widziały w sobie silnych partnerów⁷⁰.

W niniejszym artykule postaramy się zaprezentować możliwości podejmowania współpracy sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym na podstawie wyników badań przeprowadzonych w czterech wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego.

Prezentowany artykuł opisuje możliwości i bariery w rozwoju współpracy sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym w wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego i stanowi część składową szeroko zakrojonych działań projektowych pod nazwą *Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej* współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet: 7 Promocja integracji społecznej, Działanie: 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej, Poddziałanie: 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.

1. Ekonomia społeczna we współpracy z samorządem lokalnym – zarys problematyki

Prowadzony dyskurs w przestrzeni publicznej i naukowej wokół ekonomii społecznej w zasadzie jest dyskusją o kształcie gospodarki i rozwoju społecznego, o tym, jak zmienia się i jak powinna się zmieniać rola gospodarki. Tymczasem ekonomia społeczna może stać się istotnym elementem uzupełniającym politykę społeczną państwa.

Ekonomia społeczna jest kategorią złożoną, łączącą zarówno ekonomiczne jak i społeczne aspekty aktywności obywatelskiej. Jej miejsce i rolę w społeczeństwie wyznacza specyficzny rodzaj przedsiębiorczości i zaradności społecznej wynikający przede wszystkim z inicjatywy obywatelskiej⁷¹.

Pojęcie „ekonomii społecznej” w Polsce nie zostało jak dotąd określone ustawowo. Wiążącą definicję pojęcia „ekonomii społecznej” zawiera przygotowany

---

⁷⁰ W. Wróblewski, *O ekonomii społecznej w regionie warmińsko-mazurskim*, Biuletyn Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach, grudzień 2013, s. 2

⁷¹ A. Leszkiewicz, *Miejsce przedsiębiorstw społecznych w strategiach rozwoju gospodarczego*, [w:] Wspieranie ekonomii społecznej, red. J. Hausner, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków 2008, s.22.

przez członków grupy strategicznej Zespołu do spraw rozwiązań systemowych ekonomii społecznej, projekt dokumentu - Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Według tego rządowego dokumentu *ekonomia społeczna to sfera aktywności obywatelskiej, która poprzez działalność ekonomiczną i działalność pożytku publicznego służy: integracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych społeczną marginalizacją, tworzeniu miejsc pracy, świadczeniu usług społecznych użyteczności publicznej (interesu ogólnego)*⁷².

Ekonomia społeczna jest często określana przez pryzmat pełnionych funkcji lub też przedstawienie podmiotów działających w jej zakresie. Według J. Hausnera *ekonomia społeczna jest sektorem gospodarki, w którym organizacje są zorientowane na społeczną użyteczność, a wypracowywana przez nie nadwyżka służy realizacji celu społecznego. Taka ich misja wynika z autonomii zarządzania, demokratycznego decydowania oraz lokalnego zakorzenienia tych organizacji i jest przez nie chroniona*⁷³.

Ekonomia społeczna w praktyce oznacza działalność podmiotów ekonomii społecznej (PES). W dobie kryzysu gospodarczego ekonomia społeczna jest ogromną szansą dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bezrobotnych, wspólnot nieformalnych, a także innych osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Sektor ekonomii społecznej wkomponowuje się w ideę budowania demokracji uczestniczącej poprzez nową wizję ładu społecznego oraz integrację społeczności lokalnych. Połączenie wartości solidarności i indywidualnego zaangażowania ekonomicznego może – choć nie musi – budować nowe, aktywne formuły uczestnictwa lokalnego. Mogą one stanowić element polityki wzrostu zatrudnienia poprzez wypełnianie przestrzeni lokalnej w sferze usług społecznych oraz umożliwianie zatrudnienia grup szczególnie zagrożonych na rynku. Ponadto, stanowią istotny instrument procesu integracji społecznej, kreujący przewartościowanie ról zawodowych i społecznych poprzez budowanie wspólnot opartych o solidarność, zamiast zależności. Stanowią również instrument rozwoju społeczności lokalnej,

---

⁷² Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Projekt z dnia 17 września 2013, s. 20.

⁷³ J. Hausner, *Ekonomia społeczna jako kategoria rozwoju* [w:] Hausner J. (red.) *Ekonomia społeczna a rozwój*, MSAP, Kraków 2007, s.14

poprzez dostarczanie obywatelom usług użyteczności publicznej⁷⁴.

Współpraca pomiędzy administracją publiczną a sektorem ekonomii społecznej jest w Polsce stosunkowo nowym zjawiskiem. Organizacje pozarządowe postrzegane są często jako konkurent w działaniach społecznych, tymczasem pożądana byłaby sytuacja, kiedy byłyby one naturalnymi partnerami dla samorządów w ich działaniach na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Zgodnie z zasadą pomocniczości, określoną w Konstytucji, tam gdzie to możliwe, organizacje pozarządowe winny dążyć do przejmowania realizacji zadań publicznych uzyskując przy tym pokrycie kosztów⁷⁵.

Samorząd lokalny jest bardzo ważny dla dobrego funkcjonowania sektora ekonomii społecznej. Korzyści ze współpracy nie są jednostronne - również lokalna społeczność zyskuje na współpracy samorządu z przedsiębiorcami społecznymi.

Lokalne samorzady dysponują różnymi, zarówno finansowymi, jak i pozafinansowymi, możliwościami wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Część z tych instrumentów wsparcia jest dedykowana specyficznym typom podmiotów, np. spółdzielniom socjalnym, inne zaś są adresowane szeroko, do wszystkich typów przedsiębiorstw społecznych.

Współpraca między samorządem a sektorem ekonomii społecznej nie powinna ograniczać się do wsparcia czy relacji klient-dostawca usług i towarów. Przedsiębiorcy społeczni często dysponują wysokimi kompetencjami i wiedzą, z której samorząd może skorzystać przy np. tworzeniu dokumentów strategicznych⁷⁶.

Także współpraca pomiędzy samorządem lokalnym a podmiotami ekonomii społecznej w regionie warmińsko-mazurskim do niedawna była raczej znikoma. Organizacje pozarządowe i samorząd lokalny były stawiane po przeciwnych stronach, również dlatego, że to samorząd lokalny był postrzegany przez społeczeństwo i jego organizacje jako główna przyczyna społecznych, ekologicznych i gospodarczych problemów. Wprawdzie obie strony podejmowały wspólne projekty, to jednak często

---

⁷⁴ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej. Projekt. Warszawa 2012, s.6-7.

⁷⁵ I. Gosk, A. Pyrka, Różne formy współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Pożytku Publicznego broszura proeS3, s.5

⁷⁶ <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/609047>

raczej szukały w ten sposób możliwości wpływu na siebie nawzajem lub/i uzyskania wymiernych korzyści niż prawdziwego rozwiązania dla konkretnego problemu społecznego. Aktualnie coraz częściej zawierają partnerstwa strategiczne, które pozwalają im osiągać wspólne i ważne cele społeczne przy zachowaniu indywidualności, wartości i tożsamości każdego z członków partnerstwa⁷⁷.

Obecnie przestrzeń współpracy organizacji pozarządowych z administracją publiczną współistnieje z przestrzenią współpracy NGO's z biznesem. Wraz z upowszechnianiem koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu, która z założenia opiera się na dialogu i partnerstwie, perspektywa współpracy przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych zaczyna się zmieniać.

Wprawdzie przestrzeń owej współpracy nie ma umocowania w żadnych uregulowaniach prawnych. Jednakże, silny trend społecznego zaangażowania biznesu powoduje, że współpraca na linii biznes – NGO's staje się coraz bardziej konieczna i zrozumiała. Zakres współpracy biznesu i organizacji pozarządowych obejmuje zarówno czysto biznesowe relacje oparte na sponsoringu, jak również realizowanie strategicznej wieloletniej współpracy przy wspólnych programach społecznych⁷⁸.

2. Metodologia badań sektora ekonomii społecznej

2.1. Cel i przedmiot badań

Celem prezentowanego tu fragmentu badań było:

- 1) Określenie stanu relacji przedsiębiorstw społecznych badanych powiatów z JST i przedsiębiorstwami komunalnymi z tego terenu oraz zakresu istniejącej współpracy między nimi.
- 2) Ustalenie poziomu wiedzy na temat PES oraz stopnia zainteresowania przedsiębiorstw komunalnych i JST z terenu powiatu ewentualną współpracą.
- 3) Identyfikacja możliwości podjęcia współpracy z przedsiębiorstwami komunalnymi i JST oraz potencjalnych obszarów takiej współpracy.

---

⁷⁷ K. Hus, *Współpraca międzysektorowa na rzecz CSR: formy, korzyści*, www.csr.slask.pl/.../K_HusWspolpraca-miedzysektorowa-na-rzecz-CSR (plik pobrano: 18.04.2014)

⁷⁸ M. Karwacka, *CSR – wspólna przestrzeń dla biznesu i organizacji pozarządowych*, [w:] Usługi społeczne odpowiedzialnego biznesu, red. M. Bonikowska, M. Grewiński, WSP-TWP, Warszawa 2011, s.67-68

Przedmiotem badań była współpraca JST i przedsiębiorstw komunalnych z regionu z PES.

2.2. Problemy badawcze

- 1) Jakie są obecnie relacje przedsiębiorstw społecznych badanych powiatów z przedsiębiorstwami komunalnymi i JST z tego terenu?
- 2) Jakie formy współpracy między PES a przedsiębiorstwami komunalnymi i JST są podejmowane i w jakich zakresach?
- 3) Czy JST i zarządzający przedsiębiorstwami komunalnymi z terenu powiatu są zainteresowani ewentualną współpracą z PES? W jakich obszarach? Dlaczego?

Uzyskane odpowiedzi na tak postawione problemy badawcze stanowiły podstawę do opracowania niniejszego artykułu.

2.3. Zastosowane metody badawcze

W celu uzyskania jak najbardziej wiarygodnych wyników został zastosowany model triangulacji, polegający na wykorzystaniu w toku badań różnych metod, technik oraz źródeł pozyskiwania informacji. Z uwagi na to, iż zjawiska zachodzące w obszarze badawczym są bardzo złożone, należy badać je poprzez równoległe użycie różnych metod.

Pojedyncze procedury badawcze obejmują nie tylko wybrane aspekty problematyki, ale również zjawiska irrelewantne, z tego też względu zostały wykorzystane metody badań ilościowo-jakościowe, tym samym uzyskany materiał źródłowy (pierwotny) ma charakter zarówno ilościowy, jak i jakościowy.

W artykule zaprezentowano jednak niewielki wycinek badań - część, w której posłużono się metodą sondażową. Wśród przedstawicieli organów decyzyjnych jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego oraz przedstawicieli przedsiębiorstw komunalnych przeprowadzono sondaż diagnostyczny w oparciu o technikę ankiety z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety. Kwestionariusz umożliwił uzyskanie informacji dotyczących relacji i form współpracy przedsiębiorstw

społecznych badanych powiatów z JST i przedsiębiorstwami komunalnymi. Starano się także uzyskać informacje na temat możliwości podjęcia współpracy JST i przedsiębiorstw komunalnych z badanego terenu z PES.

Niski odsetek poprawnie wypełnionych kwestionariuszy ankiet może świadczyć o tym, że wiedza na temat PES i świadomość możliwości współpracy w regionie jest wciąż niewielka.

3. Sytuacja podmiotów ekonomii społecznej badanych powiatów

Braniewo

Na terenie powiatu braniewskiego zarejestrowanych jest 138 organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, fundacja, ochotnicze straże sportowe, organizacje sportowe w różnej formie - kluby, towarzystwa, stowarzyszenia).⁷⁹ Zdecydowana większość tych organizacji nie należy w sposób formalny ani też nieformalny do krajowych, regionalnych lub branżowych porozumień. Środki samorządowe i składki członkowskie są głównymi źródłami ich finansowania. Organizacje te nie mają stałych pracowników. Podczas realizacji projektów zatrudniają nieliczne osoby na umowę zlecenia lub o dzieło, ale praktycznie każda z organizacji miała i ma wolontariuszy. Zarejestrowane są cztery organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą: Fundacja Lokalna Grupa Działania Partnerstwo dla Warmii, Braniewska Fundacja Inicjatyw Społecznych, Fundacja Na Rzecz Warmii i Mazur oraz Stowarzyszenie Przyjaciół Braniewa „Ambertop”.

W mieście Braniewo istnieje Centrum Integracji Społecznej. Jednostką tworzącą CIS w Braniewie jest organizacja pozarządowa będąca organizacją pożytku publicznego - Braniewskie Stowarzyszenie Abstynenckie w Braniewie. Działa też Klub Integracji Społecznej we Fromborku powołany w 2006 r. w ramach struktur MGOPS. Od 2006 roku we Fromborku funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej. Są placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla 30 niepełnosprawnych osób w stopniu znacznym

---

⁷⁹ Dane te pochodzą ze Stowarzyszenia Klon/Jawor, jak też z bazy Starostwa Powiatowego w Braniewie. Jest to jednak liczba zawyżona, gdyż wiele organizacji nie sprawozdaje swojej działalności

i umiarkowanym.⁸⁰ Na terenie powiatu funkcjonuje siedem Ośrodków Pomocy Społecznej realizujących zadania z zakresu ustawodawstwa socjalnego.⁸¹ Ośrodki Pomocy Społecznej (OPS) są to instytucje z otoczenia sektora ekonomii społecznej.

Lidzbark

Na obszarze powiatu lidzbarskiego działa 117 organizacji pozarządowych posiadających osobowość prawną, jest siedem organizacji pożytku publicznego oraz 4 spółdzielnie socjalne. Funkcjonuje także Izba Gospodarcza, Cechy Rzemiosł i Warmińskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców. Istnieje jeden Zakład Pracy Chronionej w Lidzbarku Warmińskim - Warmińska Spółdzielnia Inwalidów sp.z o.o. W większości przypadków organizacje pozarządowe na terenie powiatu lidzbarskiego są słabo rozpoznawalne, a swoją działalnością obejmują jedynie wybraną kategorię osób.

W powiecie działają również trzy Kluby Integracji Społecznej (KIS), których głównym celem jest udzielanie pomocy osobom indywidualnym i ich rodzinom w odbudowywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społecznym, w powrocie do pełnienia ról społecznych i w podniesieniu kwalifikacji zawodowych. Kluby działające w powiecie opracowują i realizują programy zatrudnienia tymczasowego, realizują również roboty publiczne, pomagają w uzyskaniu zatrudnienia, a także udzielają poradnictwa prawnego i pomocy socjalnej.

Na terenie powiatu funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej, które są placówkami mającymi na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenia w rehabilitacji społecznej oraz zawodowej.

Od stycznia 2013r. w Lidzbarku Warmińskim działa Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej prowadzony przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w ramach projektu „Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej” współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny. Ponadto, na terenie powiatu istnieje pięć Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy

---

⁸⁰ R. Burchart, M. Łojko, *Diagnoza stanu ekonomii społecznej w powiecie braniewskim – raport z badań*, OWIES, Elbląg 2013, s.22-23

⁸¹ Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania wynikające z zapisów *ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.*, t.j. Dz. U. 2013 r., poz. 182

Rodzinie. PCPR mieści się w Ornecie, a stanowisko PCPR w Lidzbarku Warmińskim. Ponadto funkcjonuje Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Lidzbarku Warmińskim – dom pobytu dziennego. Obie instytucje tj. OPS i PCPR swoje działania skupiają na udzielaniu pomocy materialnej, finansowej i instytucjonalnej osobom i rodzinom zagrożonym marginalizacją i wykluczeniem społecznym, niepełnosprawnym oraz rodzinom zastępczym⁸².

Bartoszyce

Na terenie powiatu bartoszyckiego funkcjonuje 145 organizacji pozarządowych (stowarzyszeń i fundacji) oraz 39 klubów sportowych.⁸³ W powiecie działają 3 spółdzielnie socjalne (są to: Magia Smaków, Pasja, Dobra Ekonomia). Istnieją też dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej: jeden przy Stowarzyszeniu Integracji Osób Niepełnosprawnych SION, drugi przy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Profilaktyki Zdrowia JESTEŚMY RAZEM. Obie placówki korzystają z pomocy Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu znajduje się sześć Ośrodków Pomocy Społecznej Wszystkie ośrodki realizują programy systemowe oraz świadczą usługi, które mają na celu promocję działań prorodzinnych, ukierunkowanych na prawidłowe funkcjonowanie rodziny.

W powiecie działa też Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej, który oferuje usługi doradcze, szkoleniowe, wsparcie infrastrukturalne, coachingowe i szkoleniowe w zakresie przygotowania do prowadzenia działalności odpłatnej/gospodarczej przez organizacje pozarządowe, a także wizyty studyjne w innych dobrze funkcjonujących organizacjach, działania w obszarze tworzenia partnerstwa lokalnego na rzecz rozwoju ekonomii społecznej oraz wsparcie merytoryczne i finansowe dla utworzenia spółdzielni socjalnych.⁸⁴

---

⁸² M. Grochalska, M. Łojko, *Diagnoza stanu ekonomii społecznej w powiecie lidzbarskim – raport z badań*, OWIES, Elbląg 2013, s.25

⁸³ Część z tych organizacji widnieje tylko w bazach danych (10% ogółu), natomiast około 30% organizacji nie wykazuje aktywności

⁸⁴

https://wrota.warmia.mazury.pl/powiat_bartoszycki/20130214643/Wydarzenia/Wydarzenia/Inkubator-Przedsiębiorczosci-Społecznej-w-Bartoszycach.html (dostęp 19.05.2014).

Ostróda

Według bazy organizacji pozarządowych na terenie powiatu ostródzkiego istnieje 258 organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji.⁸⁵

Najwięcej podmiotów trzeciego sektora jest zarejestrowanych na terenie miasta oraz gminy Ostróda – 50%. Drugim największym skupiskiem organizacji pozarządowych jest miasto i gmina Morąg – 22%. Najmniej – po 3,5% w gminach Łukta, Miłomłyn i Grunwald.

Działalność gospodarczą prowadzi 19 organizacji pozarządowych. Jedyne 35 spośród 258 organizacji na statut organizacji pożytku publicznego. Na terenie powiatu funkcjonuje jedna Spółdzielnia Socjalna ZWIASTUN, która powstała w ramach projektu „Biznes nie jest dla wybranych”, realizowanego przez Fundację Rozwoju Przedsiębiorczości ATUT z Ostródy w partnerstwie z Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Pozarządowych dotacyjnego Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości ATUT w 2012. Spółdzielnia zajmuje się głównie świadczeniem usług opiekuńczych i jest dużym wsparciem dla Ośrodków Pomocy Społecznej.

W powiecie działa tylko jedno Centrum Integracji Społecznej, którego działania skupiają się na aktywizacji zawodowej bezrobotnych, świadczeniu usługi opiekuńczych, pracach budowlanych oraz pracach porządkowych kobiet przy utrzymaniu zieleni. Ponadto CIS prowadzi zajęcia finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS.

Na terenie powiatu istnieją również dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ) w Ostródzie i Morągu; oba WTZ realizują zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej. Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej zajmują się ośrodki pomocy społecznej, które w ramach projektów systemowych prowadzą działania zmierzające do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Na obszarze powiatu działa również Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Obszar działania PCPR jest bardzo szeroki. Podstawą jest działalność w kwestii

---

⁸⁵ Dane pochodzą z bazy NGO Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych w Ostródzie, która została zweryfikowana na podstawie Krajowego Rejestru Sądowego ze strony internetowej <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu>

rozwiązywania problemów społecznych dotyczących: dzieci i młodzieży, osób w starszym wieku.⁸⁶

4. Współpraca sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym - wyniki badań

Badania przeprowadzono w okresie od września 2013 r. do lutego 2014 r. w czterech powiatach: bartoszyckim, lidzbarskim, braniewskim i ostródzkim.

Łącznie rozesłano 202 kwestionariusze ankiet, z czego 109 zostało poprawnie wypełnionych (stopa zwrotu 53,96%).

Tab. 1. Liczba poprawnie wypełnionych kwestionariuszy w powiatach.

Liczba poprawnie wypełnionych kwestionariuszy	Powiat				
	bartoszycki	lidzbarski	ostródzki	braniewski	RAZEM
instytucje współpracujące z PES	5	11	12	8	36
instytucje niewspółpracujące z PES	12	21	18	7	58
przedsiębiorstwa komunalne	11	2	2	0	15
RAZEM	28	34	32	15	109

Źródło: badania własne

W powiecie bartoszyckim zostało wypełnionych 28 kwestionariuszy ankiet, z tego 12 pochodziło od jednostek samorządu terytorialnego, które nie współpracują z przedsiębiorstwami społecznymi, 5 pochodziło z jednostek współpracujących z podmiotami ES oraz 11 pochodziło od przedsiębiorstw komunalnych, z których

⁸⁶ Raport otwarcia - analiza podmiotów i systemu wsparcia podmiotów ekonomii społecznej w powiecie ostródzkim, s. 26

żadne nie współpracuje z przedsiębiorstwami społecznymi. Wśród jednostek niewspółpracujących z PES kwestionariusze wypełniło 8 przedstawicieli urzędów miast/gmin, 3 przedstawicieli MOPS/GOPS oraz jeden przedstawiciel PUP. Tylko 3 przedstawicieli spośród tych instytucji zaznaczyło, że ich jednostka planuje współpracę z PES w przyszłości. Żadna z diagnozowanych jednostek nie zadeklarowała, że wspomaga PES w jakiegokolwiek formie.

W powiecie lidzbarskim zostały wypełnione 34 kwestionariusze ankiet, z tego aż 21 pochodziło od jednostek samorządu terytorialnego, które nie współpracują z przedsiębiorstwami społecznymi. Otrzymano również dwa kwestionariusze od przedstawicieli przedsiębiorstw komunalnych, które również nie współpracują z PES. Przedstawiciele trzech diagnozowanych jednostek zadeklarowali, że ich instytucje wspomagają PES. Najczęściej wskazywane formy pomocy to utworzenie Zespołu ds. ekonomii społecznej, tworzenie dobrego klimatu wokół tej problematyki oraz wsparcie we współpracy z instytucjami. Tylko 3 spośród tych instytucji planują współpracę z PES w przyszłości.

Z kolei w powiecie braniewskim zostały wypełnione 32 kwestionariusze ankiet, z tego aż 18 pochodziło od jednostek samorządu terytorialnego, które nie współpracują z przedsiębiorstwami społecznymi. Otrzymano natomiast tylko 2 kwestionariusze ankiet od przedstawicieli przedsiębiorstw komunalnych. Wśród jednostek niewspółpracujących z PES kwestionariusze wypełniło 6 przedstawicieli starostwa powiatowego, 6 przedstawicieli urzędów miast/gmin oraz po jednym przedstawicielu z GOPS, MGOK, CIS, PCPR i biblioteki publicznej. Tylko 3 spośród tych instytucji planują współpracę z PES w przyszłości. Podobnie, jak w powiecie bartoszyckim, żadna z diagnozowanych jednostek nie zadeklarowała, że wspomaga PES w jakiegokolwiek formie.

W ostatnim z badanych powiatów - powiecie ostródzkim zostało wypełnionych 15 kwestionariuszy ankiet, z tego aż 7 pochodziło od jednostek samorządu terytorialnego, które nie współpracują z przedsiębiorstwami społecznymi. Jedna z tych jednostek uzasadnia ten stan brakiem możliwości prawnych ułatwiających nawiązywanie takiej współpracy. Tymczasem najbardziej wartościowa wiedza pochodzi od jednostek współpracujących z podmiotami ekonomii społecznej. Nie otrzymano natomiast

żadnego kwestionariusza ankiety od przedsiębiorstw komunalnych. Wśród jednostek niewspółpracujących z PES kwestionariusze wypełniło 4 przedstawiciele urzędów pracy oraz po jednym przedstawicielu z MOPS, urzędu miasta i starostwa powiatowego. Tylko 2 przedstawiciele w/w jednostek deklaruje, że planują one współpracę z PES w przyszłości. Trzy diagnozowane osoby zadeklarowały, że ich jednostki wspomagają PES. Najczęściej wskazywane formy pomocy to doradztwo ogólne, podnoszenie kompetencji miękkich przedstawiciele PES, pomoc w pozyskiwaniu klientów, w zakresie promowania podmiotu, jak też wsparcie we współpracy z instytucjami.

Należy zaznaczyć, że odpowiedzi uzyskane od przedstawiciele instytucji niewspółpracujących dotychczas z PES, które dominują w przedstawionym badaniu, dotyczą raczej potencjalnych możliwości współpracy niż tych realnie istniejących i nie są ugruntowane w doświadczeniu.

Potencjalne korzyści z podejmowania współpracy z PES to przede wszystkim efektywniejsze rozwiązywanie problemów społecznych, ale także pomoc osobom potrzebującym wsparcia, utworzenie nowych miejsc pracy, budowa lokalnego partnerstwa, odciążenie administracji, wsparcie PES przy definiowaniu problemów i poszukiwaniu rozwiązań oraz dzielenie się władzą.

W powiecie bartoszyckim najczęściej wskazywane usługi, które mogłyby być potencjalnie zlecane PES przez instytucje samorządowe (dotychczas niewspółpracujące z PES) to usługi edukacyjne na rzecz społeczności lokalnej (4 przedstawiciele jednostek uważa, że jest to możliwe) oraz materiały drukowane, takie jak ulotki, plakaty, katalogi (4 przedstawiciele jednostek dostrzega taką możliwość). Inne wskazane w dalszej kolejności usługi, na które hipotetycznie byłoby zapotrzebowanie to wyroby rękodzielnicze, usługi remontowo-budowlane, usługi komunalne, prace społecznie-użyteczne, usługi cateringowe, przewozowe

i turystyczne. Wiele jednostek samorządu terytorialnego jednak nie ma wypracowanego zdania oraz jednoznacznej postawy wobec usług potencjalnie możliwych do zlecenia PES, co może być wynikiem słabej polityki informacyjnej, a co za tym idzie niskiej wiedzy i świadomości zasad i celów powstawania przedsiębiorstw społecznych.

Natomiast w powiecie lidzbarskim respondenci z instytucji niewspółpracujących z PES uważają, że ich jednostka mogłaby kupować od PES wyroby rękodzielnicze (12 odpowiedzi pozytywnych), usługi cateringowe (11 odpowiedzi pozytywnych) i materiały drukowane - ulotki, plakaty, katalogi (11 odpowiedzi pozytywnych). Zapotrzebowanie byłoby także na prace społecznie użyteczne oraz usługę polegającą na tworzeniu witryn internetowych (po 10 pozytywnych odpowiedzi). Inne wskazane usługi, na które być może byłoby zapotrzebowanie to:

- usługi przewozowe i turystyczne,
- realizacja usług opiekuńczych nad osobami zależnymi,
- rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- usługi remontowo-budowlane,
- usługi komunalne,
- prowadzenie noclegowni dla osób bezdomnych/usługi z zakresu pomocy społecznej,
- realizacja usług edukacyjnych na rzecz społeczności lokalnej,
- usługi biurowe.

Z kolei w powiecie braniewskim przedstawiciele instytucji niewspółpracujących z PES uważają, że ich jednostka mogłaby kupować od PES usługi edukacyjne na rzecz społeczności lokalnej (11 osób uważa, że jest to możliwe), następnie także usługi remontowo-budowlane (10 osób uważa, że jest taka możliwość) oraz usługi przewozowe i turystyczne (8 twierdzących odpowiedzi). Niektórzy respondenci wskazują na możliwość zakupu usług związanych działaniami na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a także materiałów drukowanych, takich jak ulotki, plakaty, katalogi oraz usługi cateringowe (po 7 przedstawicieli jednostek dostrzega taką możliwość). Inne wskazane usługi, na które byłoby zapotrzebowanie to prace społecznie użyteczne i wyroby rękodzielnicze.

W odróżnieniu od powiatu braniewskiego, w powiecie ostródzkim na pierwszym miejscu wśród usług potencjalnie zleczanych PES, zdaniem przedstawicieli instytucji

niewspółpracujących z PES, są działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (6 osób uważa, że jest to możliwe), następnie także usługi biurowe i materiały drukowane, takie jak ulotki, plakaty, katalogi (po 4 osoby uważają, że jest taka możliwość). Niektórzy respondenci wskazują na możliwość zakupu usług związanych z tworzeniem witryn www, a także usług przewozowych (po 3 osoby dostrzegają taką możliwość). Inne wskazane usługi, na które byłoby zapotrzebowanie to:

- rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych,
- usługi remontowo-budowlane,
- usługi komunalne prace społecznie-użyteczne,
- realizacja usług edukacyjnych na rzecz społeczności lokalnej,
- usługi cateringowe,
- wyroby rękodzielnicze.

Poniższa tabela ilustruje najważniejsze obszary potencjalnej współpracy z PES poza wymienionymi wyżej usługami, wskazane w badaniu przez respondentów zarówno instytucji niewspółpracujących z PES, jak też mających doświadczenie w tym zakresie.

Tab. 2. Potencjalne obszary współpracy z PES w opinii badanych

	bartoszycki		lidzbarski		braniewski		ostródzki		RAZ EM
	nie współ pracu jące	współ pracu jące	Nie współ pracu jące	wsp ółpr acuj ące	Nie współ pracu jące	wsp ółpr acu jące	Nie współ pracu jące	wsp ółpr acuj ące	
Pyt. 23. W jakich jeszcze obszarach mogliby Państwo współpracować z podmiotami ekonomii społecznej?									
kultura i sztuka	3	1	7	0	6	4	2	4	27
sport, turystyka i rekreacja	3	1	10	1	4	4	2	5	30
edukacja i wychowanie	3	3	7	2	6	1	2	6	30
ochrona zdrowia	3	1	2	0	2	1	2	6	17
pomoc społeczna i socjalna	3	2	4	4	5	5	0	7	30
ochrona środowiska	4	1	2	1	4	3	0	5	20
rynek pracy, aktywizacja	3	4	4	8	7	5	5	3	39

zawodowa									
animowanie działań wspólnot lokalnych	4	2	8	2	5	3	0	1	25
inne – zależy od potrzeb	3	0	1	0	0	0	0	1	5
brak odpowiedzi	5	1	0	1	0	0	0	0	7
RAZEM	34	16	45	19	39	26	13	38	230

Źródło: badania własne

W powiecie bartoszyckim sześć spośród wszystkich badanych jednostek samorządowych wskazało inne potencjalne obszary współpracy, wymieniając przede wszystkim animowanie działań wspólnot lokalnych i ochronę środowiska.

W powiecie lidzbarskim przedstawiciele jednostek samorządowych wskazują, że inne możliwe obszary współpracy, oprócz wyżej wymienionych usług, to sport, turystyka i rekreacja, animowanie działań wspólnot lokalnych, kultura i sztuka oraz edukacja i wychowanie.

W powiecie braniewskim jednostki samorządowe deklarują, że inne możliwe obszary współpracy to przede wszystkim rynek pracy i aktywizacja zawodowa, ale także kultura i sztuka, edukacja i wychowanie, pomoc społeczna i socjalna oraz animowanie działań wspólnot lokalnych.

Natomiast na obszarze terenu ostródzkiego najczęściej wskazywane możliwe obszary współpracy, podobnie jak w powiecie braniewskim, to rynek pracy i aktywizacja zawodowa, ale także kultura i sztuka, dopiero w następnej kolejności wymieniono sport, turystykę i rekreację, edukację i wychowanie oraz ochronę zdrowia.

W powiecie bartoszyckim firmom zewnętrznym w badanych jednostkach niewspółpracujących z PES najczęściej zleca się działania promocyjne, sprzątanie, czyszczenie i odśnieżanie miasta, szkolenia, przygotowywanie materiałów promocyjnych. Przedstawiciele JST są zadowoleni z tej współpracy. Szanse powodzenia potencjalnej współpracy z PES ta grupa respondentów ocenia dość nisko (tylko cztery osoby podały taką ocenę), wskazując, że przede wszystkim przed podjęciem współpracy powinny być uregulowane i wyjaśnione następujące kwestie:

- uruchamianie nowych PES powinno następować w partnerstwie między JST i NGO,
- wykorzystanie klauzul społecznych,
- realne konsultacje publiczne z NGO i PES,
- ogłoszenia o możliwych konkursach,
- publikacje nt. współpracy między sektorowej
- promocja dobrych praktyk ES, wzmacnianie lokalnych liderów,
- szkolenia, spotkania umożliwiające wymianę doświadczeń PES,
- realizacja wspólnych projektów - również inwestycyjnych,
- upowszechnianie dobrych praktyk, np. projektów realizowanych przez NGO i w partnerstwach z JST na rzecz ES.

Największe możliwości rozwoju współpracy istnieją w zakresie rynku pracy i aktywizacji zawodowej, w zakresie edukacji i wychowania, pomocy społecznej i socjalnej oraz w zakresie animowania działań wspólnot lokalnych (tab. 2).

W powiecie lidzbarskim usługi zlecane firmom zewnętrznym przez podmioty niewspółpracujące z PES to szkolenia BHP i inne, usługi geodezyjne, pocztowe, ochrona mienia, opracowywanie dokumentów, w tym projektowych, usługi komunalne, wywóz nieczystości, utrzymanie i odśnieżanie dróg, usługi kominiarskie, dowóz dzieci do szkół, sprzątanie, mycie pojazdów, rachunkowość, usługi cateringowe, informatyczne, wycena nieruchomości, przygotowanie i wydawanie publikacji, serwis urządzeń biurowych, usługi remontowo-budowlane, usługi projektowe i transportowe. Przy czym zadowolenie z tej współpracy oceniają oni jako średnie (średnia ocen 3,4 w skali od 1 do 5). Szanse powodzenia potencjalnej współpracy z PES ta grupa osób ocenia nisko (średnia ocen 2,7 w skali od 1 do 5). Najbardziej widoczne bariery rozwoju takiej współpracy to brak obecnie funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych i związany z tym brak praktyki w zakresie takiej współpracy. Ponadto bariery natury administracyjno-prawnej, brak wiedzy na temat ekonomii społecznej, ograniczony zakres działania PES. Podkreślano także konieczność posiadania przez PES dobrego lidera i konkurencyjnej oferty, a co się z tym bezpośrednio wiąże, także dokładnego rozpoznania potrzeb lokalnej społeczności. Pojawiła się też opinia, że PES mają szanse powodzenia, ponieważ mają

lepszy kontakt i znają potrzeby lokalnej społeczności. Do sukcesu może niewątpliwie przyczynić się partnerstwo z JST.

W regionie braniewskim firmom zewnętrznym w badanych jednostkach niewspółpracujących z PES najczęściej zleca się prace remontowo-budowlane oraz przygotowanie materiałów biurowych, a także szkolenia, catering i usługi opiekuńcze. Swoje zadowolenie z tej współpracy oceniają one dobrze. Jednak szanse powodzenia potencjalnej współpracy z PES ta grupa badanych ocenia dość nisko, wskazując, że przede wszystkim przed podjęciem współpracy konieczna jest zmiana przepisów dotyczących zamówień publicznych. Przeszkodą jest też brak doświadczenia w zakresie takiej współpracy. Jeden z przedstawicieli PES wskazał, że jest możliwy udział tego typu podmiotów przy projektach systemowych, a ich „kartą przetargową” może być mobilność, zaangażowanie i świadczenie wysokiej jakości usług.

W powiecie ostródzkim tylko 2 ankietowani wskazują, że obecnie ich jednostki zlecają firmom zewnętrznym prace porządkowe oraz szkolenia. Swoje zadowolenie z tej współpracy oceniają, jako średnie. Pozostali deklarują, że nie mają możliwości zlecenia usług na zewnątrz. Szanse powodzenia potencjalnej współpracy z PES ta grupa ocenia bardzo nisko. Tylko jedna z osób deklaruje swoją otwartość na taką współpracę.

Kolejnym obszarem analizy była współpraca z PES jednostek, które mają już za sobą doświadczenie z tym zakresie.

Analizując szczegółowo wypowiedzi przedstawicieli takich jednostek w poszczególnych powiatach, można stwierdzić, że w powiecie bartoszyckim dotychczas najczęściej zlecane firmom zewnętrznym prace to usługi remontowo-budowlane, catering, materiały promocyjne - ulotki, plakaty, artykuły i inne, usługi informatyczne, regranting. Jedna osoba deklaruje, że jej organizacja nie zleca takich usług, a trzy wstrzymały się od odpowiedzi. Dotychczasową współpracę z firmami zewnętrznymi w tym powiecie trudno jest ocenić, ponieważ aż czterech przedstawicieli instytucji nie udzieliło odpowiedzi na ten temat. Nie sposób także prognozować rozwoju współpracy z PES z uwagi na zbyt małą ilość danych do analiz. W rozwoju takiej współpracy poważną przeszkodą może być, zdaniem przedstawicieli JST, brak zaufania w kwestii profesjonalizmu przedsiębiorstw społecznych oraz brak

wiedzy i doświadczenia, co do szeroko rozumianych możliwości tych organizacji, jak też trudności formalno-prawne.

Poziom zadowolenia z relacji instytucji biorących udział w badaniu z przedsiębiorstwami społecznymi oceniony został jako dobry (średnia ocen 4,0 w skali od 1 do 5). Raczej widoczna jest też aktywność podmiotów ekonomii społecznej w nawiązywaniu współpracy z JST (3 odpowiedzi pozytywne).

W odpowiedziach na pytanie dotyczące możliwych usług i produktów, które PES mogłyby sprzedawać jednostkom samorządowym w powiecie lidzbarskim dominowały usługi cateringowe oraz materiały drukowane (po 11 odpowiedzi pozytywnych). Przedstawiciele jednostek współpracujących z PES dostrzegają mniej ograniczeń w działalności tego typu podmiotów niż ci z jednostek niewspółpracujących z PES. Inne obszary możliwej współpracy to przede wszystkim obszar rynku pracy i aktywizacji zawodowej (tabela 2).

W powiecie lidzbarskim obecnie najczęściej zlecane firmom zewnętrznym prace to usługi szkoleniowe i remontowo-budowlane, ale także usługi pocztowe, cateringowe, telekomunikacyjne, sprzątanie, usługi prawnicze, przygotowanie dokumentów projektowych, obsługa bhp, prace porządkowe, zakup materiałów biurowych i paliw płynnych oraz usługi transportowe. Ta współpraca oceniana jest przez JST bardzo dobrze. Stosunkowo pozytywne są też prognozy dotyczące rozwoju współpracy z PES – 9 osób oceniło je, jako dobre i bardzo dobre, 4 osoby jako średnie. W rozwoju takiej współpracy ważna jest jakość usług oferowanych przez PES.

Dotychczasowe doświadczenia lidzbarskich JST we współpracy z lokalnymi PES są pozytywne i stąd też bardzo pozytywne są prognozy rozwoju tej współpracy. Poziom zadowolenia z relacji instytucji biorących udział w badaniu z przedsiębiorstwami społecznymi jest wysoki, widoczna jest także aktywność podmiotów ekonomii społecznej w nawiązywaniu współpracy.

W powiecie braniewskim 14 przedstawiciele instytucji deklaruje, że ich jednostki współpracują z PES. Dwanaście osób deklaruje, że zamierzają taką współpracę kontynuować także w przyszłości. Siedem osób stwierdza, że ich jednostka zlecała zadania publiczne podmiotom ekonomii społecznej, w tym cztery osoby podkreślają, że takie zadania były zlecane stosunkowo niedawno - w latach

2012-13. Także 7 osób deklaruje, że ich instytucja obecnie wspomaga tego typu podmioty. Największe możliwości rozwoju współpracy w powiecie istnieją w zakresie pomocy społecznej i socjalnej, aktywizacji zawodowej, kultury i sztuki oraz sportu, turystyki i rekreacji.

Obecnie najczęściej zlecane firmom zewnętrznym prace to szkolenia, przewóz osób, prace remontowo-budowlane i poligrafia. Dotychczasowa współpraca z firmami zewnętrznymi jest oceniana przez pracowników JST dobrze. Na bazie takich pozytywnych doświadczeń są też budowane prognozy dotyczące rozwoju współpracy z PES – 10 osób oceniło je jako dobre i bardzo dobre, 4 osoby jako średnie. W rozwoju takiej współpracy ważna jest otwartość na współpracę z PES. Takową deklarują przede wszystkim ośrodki pomocy społecznej. Poziom zadowolenia z relacji instytucji biorących udział w badaniu z przedsiębiorstwami społecznymi oceniony został jako średni (średnia ocen 3,35 w skali od 1 do 5). Za to bardzo widoczna jest aktywność podmiotów ekonomii społecznej w nawiązywaniu współpracy z JST (10 odpowiedzi pozytywnych).

W powiecie ostródzkim ośmiu przedstawicieli jednostek samorządowych deklaruje, że ich jednostki już współpracują z PES i zamierzają taką współpracę kontynuować także w przyszłości. Sześć osób wskazuje, że ich jednostka zlecała zadania publiczne podmiotom ekonomii społecznej w latach 2012-13 i także sześć z nich deklaruje, że ich instytucja obecnie wspomaga tego typu podmioty.

Wśród odpowiedzi na pytanie dotyczące możliwych usług i produktów, które PES mogłyby sprzedawać jednostkom samorządowym w powiecie ostródzkim pojawiło się wiele różnych możliwości: realizacja usług opiekuńczych nad osobami zależnymi, rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, usługi remontowo-budowlane, usługi komunalne, prace społecznie-użyteczne, prowadzenie noclegowni dla osób bezdomnych/usługi z zakresu pomocy społecznej, realizacja usług edukacyjnych na rzecz społeczności lokalnej, usługi biurowe, tworzenie witryn internetowych, usługi cateringowe, usługi przewozowe i turystyczne, materiały drukowane (ulotki, plakaty, katalogi), czy wyroby rękodzielnicze, Świadczy to o wysokim potencjalnie tkwiącym w tego typu

współpracy. Przedstawiciele jednostek współpracujących z PES dostrzegają znacznie mniej ograniczeń w działalności tego typu podmiotów niż respondenci z instytucji dotychczas niewspółpracujących z tego typu podmiotami. Podobnie wysoko oceniane są przez nich możliwości współpracy w innych obszarach niż wyżej wymienione, co przedstawia tabela 2.

Największe możliwości rozwoju współpracy zdaniem respondentów instytucji z powiatu ostródzkiego istnieją w zakresie pomocy społecznej i socjalnej, edukacji i wychowania, ochrony zdrowia oraz sportu, turystyki, rekreacji i ochrony środowiska. Obecnie najczęściej zlecane firmom zewnętrznym prace to usługi komunalne, prace porządkowe, geodezyjne i przewóz osób, ale są też szkolenia, usługi budowlane, konserwacja urządzeń melioracyjnych, rozbiórka budynków, wycena nieruchomości, usługi opiekuńcze i kierowanie bezdomnych do noclegowni..

Tab. 3. Korzyści osiągnęte dzięki współpracy z podmiotami ekonomii społecznej

	bartoszycki	lidzbarski	braniewski	ostródzki	RAZEM
Pyt. 4. Jakie są główne korzyści osiągnięte dzięki współpracy Państwa instytucji z podmiotami ekonomii społecznej?	N	N	N	N	N
stworzyliśmy dzięki temu miejsca pracy	1	4	3	6	14
zbudowaliśmy lokalne partnerstwo	4	7	7	5	23
nasza administracja została odciążona	1	0	2	1	4
możemy liczyć na wsparcie PES przy definiowaniu problemów i poszukiwaniu rozwiązań	3	4	1	2	10
problemy społeczne są rozwiązywane efektywniej	2	7	6	6	21
Nie osiągnęliśmy żadnych korzyści	0	0	2	0	2
RAZEM	11	22	21	20	74

Źródło: badania własne

Ta współpraca ocenia jest przez ośrodki JST bardzo dobrze. Na bazie takich pozytywnych doświadczeń są też budowane prognozy dotyczące rozwoju współpracy z PES – 5 osób oceniło je jako dobre i bardzo dobre, 3 osoby jako średnie. W rozwoju takiej współpracy ważna jest otwartość, ale także, co było kilkakrotnie podkreślane, zabezpieczenie prawne przy zamówieniach publicznych, jakość, cena, efektywność i konkurencyjność powstających PES, atrakcyjność ich oferty i dobór profili działania zbieżnych z potrzebami samorządu. Poziom zadowolenia z relacji instytucji biorących udział w badaniu z przedsiębiorstwami społecznymi jest wysoki, widoczna jest także aktywność podmiotów ekonomii społecznej w nawiązywaniu współpracy

W powiecie bartoszyckim najbardziej odczuwalne korzyści z dotychczasowej współpracy to możliwość zbudowania lokalnego partnerstwa oraz uzyskania wsparcia PES przy definiowaniu problemów i poszukiwaniu rozwiązań. Natomiast wśród potencjalnych korzyści z kontynuacji współpracy wysoko oceniono także pomoc osobom potrzebującym wsparcia (5 odpowiedzi).

Usługi i produkty kupowane dotychczas przez jednostki powiatu bartoszyckiego od PES to:

- realizacja usług opiekuńczych nad osobami zależnymi (1 odp.),
- działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (1 odp.),
- prace społecznie-użyteczne (1 odp.),
- usługi z zakresu pomocy społecznej (1 odp.).

Dwie najważniejsze formy współpracy z PES wskazywane przez przedstawicieli jednostek samorządu w powiecie bartoszyckim to wspólna realizacja projektów i pomoc merytoryczna, np. szkolenia, doradztwo (po 2 odpowiedzi).

Wśród ankietowanych podmiotów z powiatu bartoszyckiego znalazło się także 11 przedsiębiorstw komunalnych. Jednak dotychczas żadne z nich nie współpracuje z podmiotami ekonomii społecznej, nie wspomaga ich w żaden sposób i nie planują one podjęcia takiej współpracy w przyszłości. Nie istnieje wymiana informacji między tego rodzaju przedsiębiorstwami a sektorem ekonomii społecznej w powiecie. Usługi i produkty, które zdaniem przedstawicieli tych przedsiębiorstw potencjalnie mogłyby

być kupowane od PES to usługi transportowe, usługi w zakresie robót ziemnych (koparki, ładowarki), usługi stolarskie, dekarские, spawalnicze, remontowe, usługi w zakresie wykonawstwa sieci wodno-kanalizacyjnej i centralnego ogrzewania oraz materiały drukowane, takie jak ulotki, plakaty, katalogi. Te obszary, które zdaniem przedsiębiorstw zdecydowanie nie mogą być zagospodarowane przez PES to zbiorowe zaopatrzenie w wodę, zbiorowe odprowadzanie i oczyszczanie ścieków oraz administrowanie cmentarzem komunalnym. Są to te obszary, które leżą obecnie w kompetencji lokalnych przedsiębiorstw komunalnych, a PES, które potencjalnie chciałyby zagospodarować tę przestrzeń, zostałyby potraktowane, jako konkurencja na rynku a nie partner do współpracy. Inne obszary zdaniem przedsiębiorstw możliwe do zagospodarowania przez PES to edukacja i wychowanie oraz aktywizacja zawodowa (dane pochodzą tylko od 2 podmiotów). Usługi obecnie zlecane firmom zewnętrznym to usługi budowlane, analizy chemiczne, ochrona mienia, usługi techniczno-informatyczne, usługi transportowe, konserwacja i remonty urządzeń specjalistycznych oraz monitorowanie pracy tychże urządzeń. Poza usługami budowlanymi i ochroną mienia, są to specjalistyczne usługi, które na ogół nie są wykonywane przez przedsiębiorstwa społeczne. Przedsiębiorstwa komunalne nie prognozują rozwoju współpracy z PES.

W opinii respondentów z powiatu lidzbarskiego najbardziej odczuwalne korzyści z dotychczasowej współpracy to utworzenie lokalnego partnerstwa oraz efektywne rozwiązywanie problemów społecznych. Usługi i produkty kupowane dotychczas przez jednostki z powiatu lidzbarskiego od PES to:

- realizacja usług opiekuńczych nad osobami zależnymi (3 odp.),
- prace społecznie-użyteczne (3 odp.),
- usługi cateringowe (3 odp.),
- działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (2 odp.),
- usługi remontowo-budowlane (1 odp.),
- usługi komunalne (1 odp.),
- realizacja usług edukacyjnych na rzecz społeczności lokalnej (1 odp.),
- usługi biurowe (1 odp.),

- tworzenie witryn internetowych (1 odp.),
- usługi przewozowe i turystyczne (1 odp.),
- materiały drukowane - ulotki, plakaty, katalogi (1 odp.).

Powyższe dane pochodzą od 6 przedstawicieli instytucji.

W tym powiecie w badaniu wzięły udział także dwa przedsiębiorstwa komunalne, jednak żadne z nich nie współpracuje z PES i raczej nie planuje takiej współpracy w przyszłości. Wskazywane potencjalne usługi lub produkty, które przedsiębiorstwa mogłyby kupować od PES to materiały drukowane, administrowanie komunalnymi zasobami mieszkaniowymi, wytwarzanie, przetwarzanie i dystrybucja energii ciepłej produkowanej w oparciu o paliwa odnawialne, usługi transportowe i usługi w zakresie robót ziemnych. Jedno z przedsiębiorstw obecnie zleca firmom zewnętrznym prace takie, jak remontowo-budowlane, kominiarskie, hydrauliczne, elektryczne, stolarskie, wywóz nieczystości i sprzątanie. W okolicy brakuje PES o takich profilach działalności. Żadne z tych przedsiębiorstw nie jest w stanie ocenić obiektywnie możliwości współpracy z PES w powiecie lidzbarskim, ponieważ nie mają tego rodzaju doświadczeń.

Natomiast w powiecie braniewskim najczęściej wskazywane korzyści z dotychczasowej współpracy to zbudowanie lokalnego partnerstwa i efektywniejsze rozwiązywanie problemów społecznych. Natomiast wśród potencjalnych korzyści z kontynuacji współpracy wysoko oceniono także możliwość utworzenia nowych miejsc pracy (7 odpowiedzi) i pomoc osobom potrzebującym wsparcia (6 odpowiedzi).

Usługi i produkty kupowane dotychczas przez jednostki z powiatu braniewskiego od PES to:

- realizacja usług opiekuńczych nad osobami zależnymi (2 odp.),
- rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych (1 odp.)
- działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (5 odp.),
- usługi remontowo-budowlane (1 odp.),
- prace społecznie-użyteczne (3 odp.),
- realizacja usług edukacyjnych na rzecz społeczności lokalnej (1 odp.)

- usługi biurowe (2 odp.),
- usługi cateringowe (1 odp.),
- usługi przewozowe i turystyczne (1 odp.),
- materiały drukowane - ulotki, plakaty, katalogi (1 odp.).

Wśród ankietowanych podmiotów z powiatu braniewskiego znalazła się także administracja budynków komunalnych, która deklaruje, że współpracuje z PES, pomagając w ten sposób osobom potrzebującym wsparcia. Zlecane przedsiębiorstwom społecznym usługi to utrzymanie zieleni miejskiej i roboty remontowe. Obszary współpracy, które wymagają wzmocnienia to popularyzacja działań podmiotów ekonomii społecznej, w tym też kampanii promującej przekazywanie 1% podatku dochodowego, na stronach internetowych administracji publicznej oraz w lokalnych mediach. Potencjalny obszar współpracy, który obecnie w administracji budynków komunalnych wypełniają firmy zewnętrzne to także gospodarka odpadami, włącznie z ich selektywną zbiórką. Braniewska administracja budynków publicznych ocenia wysoko szanse potencjalnej współpracy z sektorem ekonomii społecznej w przyszłości.

Respondenci z powiatu ostródzkiego za największą korzyść z dotychczasowej współpracy uważają utworzenie nowych miejsc pracy oraz efektywne rozwiązywanie problemów społecznych. Natomiast wśród potencjalnych korzyści z kontynuacji współpracy wysoko oceniono także pomoc osobom potrzebującym wsparcia (7 odpowiedzi).

Usługi i produkty kupowane dotychczas przez jednostki z powiatu ostródzkiego od PES to:

- realizacja usług opiekuńczych nad osobami zależnymi (1 odp.),
- działania na rzecz reintegracji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (1 odp.),
- usługi remontowo-budowlane (1 odp.),
- usługi komunalne (1 odp.),
- prace społecznie-użyteczne (3 odp.),
- prowadzenie noclegowni dla osób bezdomnych/usługi z zakresu pomocy społecznej (1 odp.),

- materiały drukowane - ulotki, plakaty, katalogi (4 odp.).

W powiecie bartoszyckim najbardziej satysfakcjonującym obszarem współpracy w opinii badanych osób jest wspólne rozpoznawanie potrzeb i planowanie działań służących zaspokojeniu tychże potrzeb oraz wzajemne wykorzystywanie wiedzy profesjonalistów pracujących w administracji publicznej i organizacjach. Wszystkie wymienione obszary zdaniem badanych przedstawicieli JST z tego powiatu wymagają stałego wzmacniania. W dotychczasowej współpracy JST z PES najbardziej ceniona jest realizacja celów społecznych.

Natomiast w powiecie lidzbarskim obszarem najbardziej satysfakcjonującym w opinii badanych osób jest wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności przez organy administracji publicznej i organizacje. Przy czym trzeba zwrócić uwagę na fakt, że stoi to w sprzeczności z odkrytymi w toku badań problemami informacyjno-komunikacyjnymi między PES a JST z tego powiatu.

Tab. 4. Obszary najbardziej cenione we współpracy z PES.

	bartoszycki	lidzbarski	braniewsk	ostródzki	RAZEM
Pyt. 10. Co najbardziej cenią sobie Państwo w dotychczasowej współpracy?	N	N	N	N	N
dobry przepływ informacji	1	3	2	2	8
wspólne działanie, wspólne przedsięwzięcia	1	6	4	7	18
otwartość na współpracę	1	8	3	5	17
innowacyjność rozwiązań stosowanych przez przedsiębiorców społecznych	1	3	0	0	4
realizacja celów społecznych przez przedsiębiorców społecznych	3	2	4	3	12
brak odpowiedzi	2	5	0	0	7
RAZEM	9	27	13	17	66

Źródło: badania własne

Zdaniem ankietowanych, stałego wzmacniania wymaga przede wszystkim obszar konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących

działalności statutowej organizacji z obszaru ekonomii społecznej. Dwie najważniejsze formy współpracy z PES wskazywane przez przedstawicieli jednostek samorządu w powiecie lidzbarskim to realizacja zadań zleconych (6 odpowiedzi) oraz zakup produktów i usług od tychże podmiotów (4 odpowiedzi).

W powiecie braniewskim obszarem najbardziej satysfakcjonującym w opinii badanych osób jest tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej oraz:

- udzielanie informacji o istnieniu innych źródeł finansowania, zwłaszcza pochodzących z innych źródeł publicznych, sektora prywatnego, funduszy celowych i prywatnych fundacji,
- wzajemne wykorzystywanie wiedzy profesjonalistów pracujących w administracji publicznej i organizacjach,
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności przez organy administracji publicznej i organizacje,
- zawieranie porozumień z organizacjami pozarządowymi dotyczących wspólnej realizacji zadań i projektów,
- udzielanie bezpłatnych porad prawnych dla organizacji pozarządowych.

Obszar, który zdaniem respondentów z powiatu braniewskiego wymaga stałego wzmocnienia to popularyzacja działalności organizacji pozarządowych na stronach internetowych administracji publicznej. Dwie najważniejsze formy współpracy z PES wskazywane przez przedstawicieli jednostek samorządu to wspieranie finansowe i pomoc merytoryczna, np. szkolenia, doradztwo (po 3 odpowiedzi), a dopiero w drugiej kolejności zakup produktów i usług od tychże podmiotów, wspólna realizacja projektów i wsparcie rzeczowe (po 2 odpowiedzi). W dotychczasowej współpracy JST z PES w powiecie braniewskim najbardziej ceniona jest idea wspólnego działania, wspólnota przedsięwzięć i realizacja celów społecznych.

Z kolei respondenci z powiatu ostródzkiego za najbardziej satysfakcjonujący, ale jednocześnie wymagający stałego wzmocnienia obszar, uznali wspólne rozpoznawanie potrzeb i wspólne planowanie działań służących ich zaspokojeniu. Dwie najważniejsze formy współpracy z PES wskazywane przez przedstawicieli jednostek samorządu z tego powiatu to realizacja zadań zleconych oraz zakup

produktów i usług od tychże podmiotów (po 5 odpowiedzi). W dotychczasowej współpracy JST z PES, podobnie jak w powiecie braniewskim, najbardziej ceniona jest idea wspólnego działania i wspólnota przedsięwzięć.

Reasumując, przeprowadzone badania wskazują na to, że poziom relacji przedsiębiorstw społecznych badanych powiatów z przedsiębiorstwami komunalnymi i JST jest wysoki, co przekłada się także na otwartość i aktywność podmiotów ekonomii społecznej w nawiązywaniu dalszej współpracy i poszukiwaniu wspólnych obszarów działalności.

Najczęściej podejmowanymi formami współpracy między PES a przedsiębiorstwami komunalnymi i JST są działania z zakresu pomocy społecznej a także edukacji i ochrony zdrowia, turystyki i rekreacji. Aktualnie samorząd lokalny wszystkich badanych powiatów najczęściej zleca podmiotom ekonomii społecznej usługi gastronomiczne, opiekuńcze, budowlane, porządkowe.

Z analizy badań wynika, iż JST i lokalny biznes są zainteresowani nawiązywaniem dalszej współpracy z PES. Zarówno przedstawiciele samorządu jak i lokalni przedsiębiorcy uważają, że wspólnie podejmowane inicjatywy i działania powinny być korzystne dla wszystkich stron zaangażowanych we współpracę.

Jednym z postulatów zgłaszanych przez badane jednostki samorządu terytorialnego jest konieczność prowadzenie intensywnych działań edukacyjnych i informacyjnych wśród jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców lokalnych nt. korzyści i zasad stosowania klauzuli społecznej oraz sposobów przekazywania zadań użyteczności publicznej do realizacji PES.

Zakończenie

Współpraca podmiotów ekonomii społecznej z otoczeniem zewnętrznym jest jednym z ważniejszych czynników wyznaczających ich pozycję. Dla najefektywniejszej realizacji celów statutowych przedsiębiorstwa społeczne powinny podejmować aktywną współpracę z samorządem lokalnym, administracją rządową, prywatnymi przedsiębiorstwami, innymi podmiotami ekonomii społecznej, a także osobami fizycznymi

Samorząd lokalny i regionalny oraz jego instytucje pełnią szczególną rolę wobec podmiotów ekonomii społecznej: równocześnie są instytucjami wsparcia, jak i klientami podmiotów ekonomii społecznej.⁸⁷

Istotną barierą rozwoju PES jest powszechna niedostateczna wiedza społeczności lokalnych na temat zakresu i zasad działań organizacji pozarządowych, a w konsekwencji zbyt małe zaangażowanie ludzi w działalność społeczną i wolontariat.

Dla rozwoju sektora ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych niezwykle istotne są rozwiązania prawne, które mają wpływ na warunki prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorstw społecznych. Stąd też kwestie związane z zamówieniami publicznymi są również istotną barierą dla rozwoju PES, zwłaszcza jeżeli chodzi o zastosowanie klauzuli społecznej.

Podmioty ekonomii społecznej na ogół swoją sytuację oceniają dobrze lub bardzo dobrze głównie ze względu na czynniki, takie jak wypełnianie celów statutowych oraz jakość usług świadczonych przez organizację. Dość dobrze jest też oceniana jakość współpracy z instytucjami publicznymi i samorządowymi, wizerunek organizacji w otoczeniu społecznym, sytuacja finansowa i jakość zarządzania finansami. Wśród problemów w funkcjonowaniu podmiotów, najbardziej odczuwalne to nadmiernie rozbudowana biurokracja w pozyskiwaniu środków z funduszy UE i/lub z innych źródeł, biurokracja urzędów oraz trudności w zdobywaniu funduszy lub zasobów materialnych potrzebnych do prowadzenia działalności.

W Polsce pewien kłopot stanowi to, że koncepcje i działania w ramach ekonomii społecznej dopiero pojawiają się w świadomości przedsiębiorców lokalnych, samorządowców oraz organizacji społecznych, na bazie wzorców przenikających z innych krajów UE. Tymczasem rozwiązania przyjmowane w innych krajach wymagają pewnego przystosowania do lokalnych warunków.

Należy uznać, iż ekonomia społeczna jest jednym z najistotniejszych pojęć dotyczących polityki rozwiązywania problemów społecznych. Tak duże zainteresowanie wywołane jest zwłaszcza ze względu na występujące odgórne działania zapisane w unijnych i krajowych dokumentach strategicznych. Zakłada się,

---

⁸⁷ <http://www.ekonomiaspoleczna.pl> (plik pobrano: 18.08.2013)

iż dzięki tym zapisom nastąpi wzrost spójności społecznej, stworzonych zostanie więcej wartościowych miejsc pracy i ograniczy się obszar wykluczenia społecznego. Z drugiej jednak strony do rozwoju ekonomii społecznej niezbędne jest oddolne zaangażowanie, którego wciąż brakuje.

Literatura:

1. R. Burchart, M. Łojko M., *Diagnoza stanu ekonomii społecznej w powiecie braniewskim – raport z badań*, OWIES, Elbląg 2013
2. Gosk I., Pyrka A., *Różne formy współpracy z podmiotami ekonomii społecznej*, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej Departament Pożytku Publicznego broszura proeS3
3. Grochalska M, Łojko M., *Diagnoza stanu ekonomii społecznej w powiecie lidzbarskim – raport z badań*, OWIES, Elbląg 2013
4. Hauser J., *Ekonomia społeczna jako sektor gospodarki*, „Ekonomia Społeczna” nr1/2007
5. Hausner J., *Ekonomia społeczna jako kategoria rozwoju* [w:] Hausner J. (red.) *Ekonomia społeczna a rozwój*, MSAP, Kraków 2007
6. Leszkiewicz A., *Miejsce przedsiębiorstw społecznych w strategiach rozwoju gospodarczego*, [w:] *Wspieranie ekonomii społecznej*, red. J. Hausner, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków 2008
7. Karwacka M., *CSR – wspólna przestrzeń dla biznesu i organizacji pozarządowych*, [w:] *Usługi społeczne odpowiedzialnego biznesu*, red. M. Bonikowska, M. Grewiński, WSP-TWP, Warszawa 2011
8. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, Projekt z dnia 17 września 2013
9. Raport otwarcia - analiza podmiotów i systemu wsparcia podmiotów ekonomii społecznej w powiecie ostródzkim
10. Wróblewski W., *O ekonomii społecznej w regionie warmińsko-mazurskim*, Biuletyn Ekonomia Społeczna na Warmii i Mazurach, grudzień 2013

Strony internetowe

1. <http://www.ekonomiaspoleczna.pl/x/609047>
2. www.csr.slask.pl/.../K_HusWspolpraca-miedzysektorowa-na-rzecz-CSR
3. https://wrota.warmia.mazury.pl/powiat_bartoszycki/20130214643/Wydarzenia/Wydarzenia/Inkubator-Przedsiębiorczości-Społecznej-w-Bartoszykach.html
4. <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu>

STRESZCZENIE

Współpraca sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym na przykładzie wybranych powiatów województwa warmińsko-mazurskiego

Prezentowany artykuł opisuje możliwości podejmowania współpracy sektora ekonomii społecznej z samorządem lokalnym w wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego. Artykuł jest podsumowaniem badania zrealizowanego na zlecenie Ośrodka Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu. Zaprezentowane wyniki badania stanowią jedynie część składową szeroko zakrojonych działań projektowych pod nazwą Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, dotyczących obszarów działalności gospodarczej podmiotów ekonomii społecznej.

Słowa kluczowe: ekonomia społeczna, przedsiębiorstwa socjalne, wykluczenie społeczne, samorząd lokalny, współpraca międzysektorowa

SUMMARY

The cooperation of the social economy with the local government – the case of selected districts of the Warmia and Mazury voivodeship

The article describes the possibility of undertaking the cooperation of social economy sector with the local government in selected districts of the Warmia and Mazury voivodeship. The article is a summary of research realized on behalf the Support Centre for the Social Economy in Elbląg. Presented research results are a part of an extensive project titled Social Entrepreneurship Incubators co-financed by the European Union under the European Social Fund concerning economic activities of social economy entities.

Keywords: social economy, social enterprise, social exclusion, local government, cross-sector cooperation

Nota o autorach

dr Monika Grochalska – pedagog i coach, pracuje jako adiunkt w Pracowni Badań nad Rodziną i Płcią w Edukacji na Wydziale Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Zajmuje się problematyką nierówności społecznych, zwłaszcza ze względu na płeć. Autorka publikacji z pogranicza pedagogiki, socjologii i studiów *genderowych*, w tym monografii *Transgresyjne trajektorie. Zmiany statusu społecznego w perspektywie biograficznej* (Kraków 2011). Kierowniczka projektu badawczego *Kobiety w związkach intymnych. Studium empiryczno-krytyczne*, finansowanego przez

Narodowe Centrum Nauki. Jest współzałożycielką i prezeską Stowarzyszenia Kofe(m)ina zajmującego się promowaniem różnorodności i wcielaniem w życie idei równości szans. Posiada duże doświadczenie (ponad 900 godzin) w prowadzeniu szkoleń i warsztatów, a także w zakresie działań projektowych organizacji *non-profit*. Współpracuje z firmami doradczo-szkoleniowymi, prywatnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, poradniami pedagogiczno-psychologicznymi, szkołami oraz administracją publiczną.

Więcej informacji na stronie: www.emgrow.pl

dr Majka Łojko – doktor nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii. Członek Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego- oddział w Olsztynie. Zatrudniona jako adiunkt w Katedrze Aksjologicznych Podstaw Edukacji na Wydziale Nauk Społecznych UWM w Olsztynie. Zajmuje się problematyką wyzwań i dylematów polityki społecznej. Jest autorką wielu publikacji z zakresu ekonomii rynku pracy i pracy socjalnej. Posiada ponad 15-letnie doświadczenie w pracy naukowej, w obszarach funkcjonowania rynku pracy i polityki społecznej. Badania naukowo-badawcze koncentrują się wokół problematyki zatrudnienia i bezrobocia. Posiada duże doświadczenie trenerskie. Prowadzi warsztaty i szkolenia skierowane do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego; szczególnie kadry managerskiej, pracowników służb socjalnych i urzędów pracy. Współpracuje z instytucjami ekonomii społecznej w zakresie działań projektowych ukierunkowanych na przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu.